

verba in exordio libri Esdræ leguntur. Animadversum est, id moris obtinuisse apud veteres, ut seriem historiarum et narrationum suarum ita colligerent, ut lector ex uno in alterum librum transiens, mentem alio non auerteret.

VERS. 23. — OMNIA REGNA TERRE DEDIT MIHI DOMINUS. Totius Orientis imperium mihi con-

tulit, erexique supra ceteros, qui nunc regnant, principes. Reges, orientales præsertim, titulos suos ac privilegia superbe exagerant. Romani imperatores prædicabant sese *orbis dominos*, et Romanum imperium dicebant *orbis imperium*; Virgil. *Æneid.* 1 :

Qui mare, qui terras omni ditione tenerent.

DE PRÆFECTIS AULÆ ET MILITIÆ REGUM HEBRÆORUM,

Dissertatio.

Cum Hebræorum mores et consuetudines adeo sint à nostris moribus dissonæ, et Judæorum historia adeo parca sit, ubi de ple-risque ejus gentis rebus agitur; ideo opæ prelium nos facturos censemus, si curas omnes nostras intendamus, ut munera omnia, titulos et privilegia præfectorum in aulâ et exercitu Hebræorum exponenda aggrediamur.

Plerimque filii regum secunda erant à parentibus in regno potestas: hinc filios David primos fuisse legimus ad manum regis, 2 Reg. 8, 18; et 1 Par. 18, 17, filii David כהנים sacerdotes erant, nempe aulæ principes, אב־אֶזְרָא. Regi Ochozæ assidebant quadraginta principes, fratrum ipsius filii, qui principatum in Judâ, atque summa apud regem munera gerebant, 2 Par. 22, 8. Ad quem verò regni hereditas spectabat, illi potior erat supra ceteros fratres dignitas; nec rarò post Salomone reges Juda et Israelis filium suum, regni futurum successorem, in societatem imperii, superstites adhuc, adscisciebant. Quod frequentius usurpatum, deinde in morem legemque transiit. Neque apud Hebræos tantum, sed etiam apud Persas, teste Herodoto, l. 1 et 7, obtinuisse lex videtur, ut principes ad bellum extra regni fines profecturi, successorem suum designarent. Quo autem apparatu futuri hæredes regni procederent, ex historiâ Absalom et Adoniae satis intelligimus; neque enim illis decant corporis custodes, non

currus, non viri qui illos præcederent, 2 Reg. 13, 1, et 5 Reg. 1, 5.

Regiorum puerorum custodes, viri probatæ sapientiæ et gravitatis ellegebantur, quemadmodum ex viris à Davide selectis intelligimus: Jonathan patruus David, consiliarius vir prudens, et litteratus; ipse, et Jahiel filius Hachamoni, erant cum filiis regis.

De nutriciis filiorum regis sermo est in Scripturâ, cum de filiis Achabi apud optimates Samariæ educatis agitur, 4 Reg. 10, 1. Rex Roboam educandos filios suos in amplissimas urbes Juda et Benjamin miserat, 2 Par. 11, 25; quibus deinde jam adultis et regias opes, et non imparis nobilitatis uxores paravit, eâ facili cautione ne quid dissidii inter filios diversarum conjugum oriretur, occurrens.

Spectatissimum et princeps aulæ munus gerebat regis domus œconomus, quem ego designari credo illis Scripturæ verbis: *Secundus à rege* (1). Tu regnabis, ait Jonathan ad Davidem, super Israel, et ego ero tibi secundus; sed et Saül pater meus scit hoc, 1 Reg. 25, 17. Eandem dignitatem Joseph sub Pharaone obtinebat, Genes. 41, 42, eandem Aman primum, Esther 15, 3, 6, et 15, 2; deinde Mardochæus sub Assuero rege Persarum, ibid. 8, 4, 2 et 9, 4, et Elchana sub Achaz, 2 Par. 28, 7. Huic similis respondebat in aulâ Constantinopolitanâ præpositus magni palatii, et veterum

(1) 2 Par. 28, 7: כֹּהֵן הַמֶּלֶךְ, Septuag. ὁ δὲ δάδοχος τοῦ βασιλέως.

Francorum regum major domus. Appellabantur etiam viri amplissimi, fideles, et regum amici; ita Moyses fidelis erat in domo Dei, Num. 12, 7; et vir super universam familiam constitutus, fidelis et prudens in Evangelio nominatur, Matth. 24, 45. Id muneris gerebat Eliezer in domo Abrahami, Genes. 24, 2, et Zabadias filius Ismahelis constitutus legitur à Davide super ea opera que ad regis officium pertinent, 2 Par. 19, 11. Suspicio tamen, œconomum alium fuisse à præfectis, qui res externas curabant, de quibus infra. Porro hujus dignitatis, de qua impræsentiari, insignia fuisse videntur clavis super humeros gestata, magnifica quædam zona, vestisque, et titulus patris domus Juda, et locus distinctus inter primos in coetibus, Isai. 22, 21, 22.

Scribæ munus inter aulæ præcipua sine controversiâ reponendum est, quantum quid illud potissimum esset, vix definire possumus. Sub Davide eâ dignitate auctus legitur Joseph filius Ahilud, 2 Reg. 20, 24, quam adhuc sub Salomone gerebat, 3 Reg. 4, 5. Sub Ezechia scribæ munere fungebatur Joaze, 4 Reg. 18, 18, et sub Josia Joha filius Joachaz, 2 Par. 34, 8. Eorum potissimum munus fuisse videtur, ut in publicas tabulas redigerent, redactasque custodirent historias et ephemerides regum Judæorum; ex quibus derivatos credimus commentarios illos, toties in Scripturâ sub nomine *Verborum dierum* laudatos. Eos viros Scripturâ appellat כֹּתֵב, *maschir*, ac si diceretur: *Qui in memoriam revocat*, seu qui monumenta reipublicæ servat.

Illud impræsentiariarum addendum, eos qui scribas veterum Hebræorum cancellariis nostrorum regum compararunt, nunquam mihi persuasisse. Memorantur enim apud veteres præfectorum aliqui, quorum munus multo sanè melius exprimitur nomine *maschir*, seu *revocantis in mentem*, quam nomine cancellarii. Erant ad latera veterum heroum admonitores sui, seu viri amplissimi, quos patris loco observabant, eorumque consiliis ducebantur. Ita Elyss monitor aderat Myricus Cephalenicus, ex Ptolemæo, in Ephest. l. 4; Achilli Noemon, Patrocle Ecedorus, Hectori Dares, Protesilao Dardanus, et Antiocho Chaleon ejus armiger. Hisce, quantum conjicio, respondebant apud Persas viri illi quos regis oculos et aures appellabant (1), quibus nihil inauditum et inexploratum, ut de omnibus regem face-

rent certiores: Ptolemæo Philopatori suus erat monitor, singulis diebus regem quid factu opus esset, docens, 3 Mach. 5. Reges Ægypti ita describit Diodorus Siculus quasi in mediâ sapientissimorum coronâ sederent, qui, ne quid contra leges molirentur, auctoritate suâ prohibebant. Cum manè è lecto illi surgerent, nihil habebant antiquius quam ut statim literas undique ad se delatas legent, teste Diod. Sicul. l. 1. Erant igitur *maschir* apud reges Juda fidem planè viri, quantum conjecturâ assequimur, ac oculi apud reges Persarum, monitores apud veteres heros, et viri à consiliis apud reges Ægypti.

Viri à secretis regi מַסְכִּיר plerimque in Scripturâ scribis juncti memorantur. De munere scribarum, seu virorum à secretis fusiis in librum Judicum 5, 14, disputavimus. Tria scribarum genera distinguuntur. Alii tabelliones erant, à quibus publica monumenta et privatæ scripturæ in tabulas referebantur. Alii verò scriptis excipiebant, simulque exponebant sacros libros, ut proinde tanquam doctores Judæorum haberentur. Tertium scribarum genus referebant illi qui à secretis erant regum, quorum est impræsentiariarum mentio. Regis edicta et diplomata scriptis excipiebant, censum servabant, tum copiarum, tum urbium, tum proventuum sumptuumque rationem. Eorum æquè munus in aulâ et in exercitu necessarium (1) ex quo de amplitudine illius magistratûs argumentum capere licet. Suae illis sedes in aulâ destinatæ erant; et apud viros à secretis regis summi totius reipublicæ et militiæ præfeci convenisse videntur Jerem. 36, 12; præfectus etiam *super bellatores viros*, 4 Reg. 25, 19, memoratur; cujus erat munus exercere milites in armis, seu copias in bellum educere, vel saltem copiarum omnium regionis censum servare. Rationem omnem apud illos turrium et arcium regis servari Isaias docet, c. 35, v. 18: *Ubi est regis verba ponderans?* (Hebr. *ponderans argentum et census*) ubi doctor *parvulorum*? (Hebr. *numerus turres*.) Apertius adhuc de illo legitur in 1 Machab. 5, 42. Judas præfectis armorum mandavit, ut seculis torrentem manentes, neminem ex militibus trans aquas reliquerent, sed omnes ad transiitum adigerent. Porro viri illi amplissima erant et spectata reipublicæ portio, summam, si aliis unquam, auctoritatem solutâ jam captivitate obtinentes. Ita sub

(1) Vide, si placet, notes Constant. l'Empereur, in cap. 40; Bertram, de Rep. Hebr.

Juda Machabæo omnes simul Alcimum et Bacchidem convenire, ut populi nomine agerent, loc. cit. 7, 12.

Paria apud reges Persarum observamus. Cùm Xerxes exercitum suum lustrasset, singulas variarum gentium, quibus constabat, copias oculis inspecturus, consecuso curru per singulas turmas discurrebat, cujus essent regionis gentisque sciscitatus, regis scribis scripto interim redigentibus quicquid singulae respondissent, auctore Herodoto 1, 7, c. 100. De scribis Assueri, ejus edicta in tabulis referentibus; sermo est in Esther 5, 12, et 8, 9.

Apud Græcos munus istud scribarum vel à secretis multò erat quàm apud Romanos honestior. Pro eo enim quòd Romani perinde illos habebant ac mercede conductos homines, Græci vicissim munus idem non demandabant aliis nisi ingenuis, viris fidè atque rerum peritià eximii: quippe quos consocios futuros norant rerum in consiliis statuendarum: « Apud nos (Romanos), sicut mercenarii scribæ existimantur; et apud illos è contrario nemo ad officium admittitur, nisi honesto loco, et fide, et industrià cognitâ, quòd necesse est omnium consiliorum esse participem. »

Amicus regis peculiaris dignitatis titulus non erat, sed fortunæ; cujus beneficio nunquam in aulâ defecerunt, quibus regius favor velificaretur. Ex alto licet reges Orientis subjectos sibi populos despicerent, quamvis torvo dominorum potius supercilio, quàm leni patris oculo illos intuerentur, superbas tamen rigidasque mentes blanda semper amoris voluptas edomuit, qui si fortè ad eos, quorum amicitia tenebantur, sese demittere recusassent, eos tamen congestis honoribus, dignitatibus et opibus, ad se quodammodò elevare conati sunt. Ochozath amicus Abimelechi regis Geraræ, Genes. 26, 26; Chusai amicus Davidis, 2 Reg. 15, 37; Zabud filius Nathani, sacerdos seu princeps, et amicus regis Salomonis, 3 Reg. 4, 5. In Vulgata septem illi viri amplissimi, qui regis lateri semper assistebant, amicorum regis titulo designantur, 1 Esdr. 7, 14, et 3 Esdr. 8, 12; Aman ad summos honores, favore regis velificabatur, eVectus, novo titulo pater regis appellabatur, Esther 16, 11.

Alla dignitas in Scripturâ memoratur eo titulo: *Secundus à rege*. Hanc obtinebat Elcanam sub Achaz rege Juda, 2 Paral. 28, 7; hanc Joseph sub Pharaone rege Ægypti, Genes.

41, 42; hanc Aman sub Assuero rege Persarum, Esther 15, 3; Jonathas ad Davidem locutus dicebat: *Tu regnabis super Israel, et ego ero tibi secundus*, 1 Reg. 25, 17. Dejecto Amano, ejus dignitatem in aulâ Assueri Machabæus obtinuit, Esther 10, 5. Sed quamam hujus dignitatis privilegia? Vix illa certò definire possumus; amplissima tamen fuisse oportet. Assidebat secundus à rege in loco post regem honestissimo, auctoritatemque suam, quâ latè patebat regis ditto, parùm infra regem, et super omnes regios præfectos obtinebat. Quin etiam cùm reges Orientis intra privatos palatii sui cancellos sese plerumque continerent, totamque regni administrationem per præfectos exercebant, ideò non inviti credimus, regis secundum eodem planè apud illos in gerendis rebus loco fuisse, ac apud nos primum regni ministrum, ad quem omnia regni negotia deferuntur. Nihil æquè favorem et auctoritatem horum præfectorum magis demonstrat, quàm quæ de Holopherne, secundo à Nabuchodonosore rege Ninive, legitur Judith 11, 4. Viro enim illi ad regium cultum et magnificentiam nihil deerat. Xerxes, si regnum sibi concederetur, secundi dignitatem fratri suo Ariameni pollicitus est. Plutarch.: *Περὶ ἡξελδοφίας*.

Erant etiam in aulâ regum Juda et Israelis sacerdotes et prophetae, qui speciali titulo sacerdotes et prophetae regis appellabantur; sive quòd illi constitutam habent in aulâ sedem, ut lateri principis perpetuò adessent, sive offerendis sacrificiis et precibus pro voluntate regis occuparentur; simulque jussu regis Dominum consulerent. Gad munus obtinebat *videntis David*, 2 Reg. 24, 11; cui etiam regi sui erant cantores, appellati *propheta David*, 1 Par. 21, 9, 25, 2, ita facillè dicti, sive quòd ministrarent in tabernaculo, ab eo Hierosolymis erecto, sive quòd scriptos ab illo Psalmos cantarent. *Ira Jairitis sacerdos erat David*, 2 Reg. 20, 28; quamvis quid potissimum eo loco nomen sacerdotis designet, utram sacerdotem, an amicum, virum à consiliis, præceptorem regis, quo modo Alcimus præceptor erat Caroli Magni, incertum. Neque enim Ira ad familiam Aaronis, sed ad Jairum filium Manassis spectabat. Nomen etiam sacerdotis obtinent Banaias filius Joiadæ, 1 Par. 27, 5, Zabud filius Nathani, Amicus sive familiaris Salomonis, 3 Reg. 4, 5, ac tandem illi Davidis, quamquam nemo illorum munus sacerdotis in templo exerceat.

Consiliarii dignitas ipso satis nomine intelligitur. Inter eos celebratur Achitophel sub Davide, 3 Reg. 15, 12, vir aequè et consiliorum calliditate, et scelere præstans. Roboamus seniorum consilii, qui Salomoni adfuerant, spreto, Juvenes unà secum nutritos, non imponè tamen, audivit, ibid. 12, 6, 10. Ochozias rex Juda vestigia Achabi socii sui legit, quòd eosdem viros in consilium adhibuerit, 2 Paral. 22, 4. Conciliariorum numerus apud Persas ad septem definebatur, teste Esdrâ et Esther. Appellabantur oculi regis, quorum consilio si fortè edictum aliquid rex proposuisset, deinde ne regi quidem revocare integrum erat.

Cùm apud veteres Hebræos suus esset agriculturæ atque parcimonie honos, constituti erant à regibus præfecti agrorum, arborum, vinearum, olivarum, gregum, tam ex asinis, quàm camelis, bobus, capellis, et ovibus. Alii erant constituti viri super opera, nempe super eos qui regis commodo diurnas operas præstabant, vel saltem super mancipia quæ regi laborabant. Præter hos omnes, memorantur præfecti aerarii, 1 Par. 27, 25, Isai. 22, 15, sive etiam fructus terræ, vinum, oleum et greges. Hæc omnia regis curâ non indigna Salomon arbitratus, in suis libris plura œconomix axiomata sparsit, tum et impensam illis operam suam ipse testatur, Eccl. 11, 4, 5, 7. His veteres delectabantur; nam et apud Homerum Democoon filius regis Priami greges quorum patris sui selectos in Abydenâ curare jussus est; sicut et septem filii Ectionis regis Cilicum eodem curandi paterni gregis munere occupabantur.

Olim apud reges Persarum, ante Darium Hystaspem, in moribus positum erat, ut à subjectis sibi populis fructus aliarumque rerum genera, quarum singulæ regiones feraces erant, tributi loco reciperent. Sed his omnibus abrogatis, Darius Hystaspis pecuniam indixit. David, Salomon, et cæteri post ipsum reges, tributi nomine aurum, argentum, greges, fructus pro singulorum facultatibus recipiebant. His colligendis sui erant præfecti vectigalium constituti. Aderam munus illud gerebat sub Davide, Adoniram sub Salomone, à quo etiam eodem munere colligendi tributa ex Ephraïmo et Manasse Jeroboamus auctus est, 3 Reg.

11, 28; nisi eo loco tributi nomine non vectigal, sed potius personale singulorum obsequium et labor designetur. Eam igitur occasionem nactus Jeroboamus, cùm abalienatos à Salomone Israelitarum animos nôset, quòd scilicet gravissimo tributorum jugo à Salomone antea oppressi, nihil mihiorem habiturum Roboamum ejus filium sperarent, illos ad defectionem sollicitans, decem tribus in suas partes adduxit, à quibus in regem salutatus est. Seditioni compescendâ Roboamus misit Aduramum, vectigalium præfectum: quem seditionis, ne auditum quidem, lapidibus confecerant, 3 Reg. 11, 18. Olim apud Hebræos tributis nomen munerum habuit; subjectique regi populi munera ad illam deferabant: et nostrâ adnuc ætate apud Persas sunt præfecti constituti, qui munerum dominis suis collatorum rationes servant (*Chardin, Voyage en Perse*, p. 275.)

Rei cibaria præfecti in aulâ regis apud Salomonem non obscure insinuantur, quantum apud alios post illum reges parciorum fuisse mensuram sumptum et magnificentiam, facillè concesserim. Erant igitur apud Salomonem duodecim præfecti, qui annonam resque omnes ad victum necessarias in regis ædibus curabant, 3 Reg. 4, 7. Ministrabant singulis mensibus per ordinem, assignatâ pariter singulis suis ditiosis Israeliticæ parte, unde annonas exigent, ne idem semper populus immo-dico sumptu gravaretur, et nihil unquam regis mensæ deesset. Quotidie enim in mensâ principis erogabantur *triginta cori similit, et sexaginta cori farinae*, ibid. v. 22. Porro corus mensura est capiens 298 pintas et semis, cum semisextario et aliquantò amplius. Quod ad dapes carniū attinet, singulis diebus decem boves pingues, vel saginati in eum usum mactabantur, adjectis etiam è grege viginti bobus, centum ovibus, ut nihil dicam de bobus sylvestribus, damis, cervis, et avibus, venatione paratis. Ex his omnibus non obscuro argumento intelligimus, quàm immensa hominum multitudo in obsequio magnificentissimi regis maneret. Regina Saba, famâ tanti nominis Hierosolymam accita, nihil æquè mirari se testata est, quàm numerum, ordinem, cultumque præfectorum, et pincernarum mensæ regis ministrantium, 3 Reg. 10, 5, uti et dæpnum regiam verè magnificentiam apparatusque. Ipse de se Salomon testatur, cantorum et cantatricum choros se adhibuisse, nihilque scisse reliqui, ut quàm magnificè

potaret conaretque: *Scyphos et urcos in ministerio ad vina fundenda*, Eccles. 11, 8. *Omnia vasa convivii regis erant aurea*, 2 Par. 9, 20. In mensâ regum Juda et Israelis apponi solebant dapes omnes que deinde inter præfectos aulæ distribuiebantur, quorum adeo immensa erat multitudo, ut si fides sit Villalpando et Calvisio, scriptoribus accuratissimis, 48 milien et sexcenti, sive 50 milieni in aulâ Salomonis numerarentur. Jezabel, præter ante præfectos, suis sumptibus, ac regni mensæ dapibus alebat 850 pseudo-prophetas Baalis et Astartes, 4 Reg. 18, 19. Reges Persarum singulis diebus cibum suppeditabant 15 milienis viris, in aulâ obsequiis manentibus; quibus ex appositis in regni mensâ cibis ministrabatur. Herodot. l. 7, c. 17; Athen. l. 10, c. 10, et l. 6, c. 14.

Samuel, 1 Reg. 8, 13, exponens pro concione Israelitis Jus ejus, quem sibi posebant, regis, cogendas ab illo dixit filias Israelitarum, sibi unguenta, cibos, et cætera omnia ad victum necessaria parare. Ad hæc, usurpaturum sibi eorum famulos, famulasque, coacturum insuper Israelitarum juvenes regios agros colere, et cætera præstare opera, quibus nihil à mancipio distarent. Hæc ille pro receptâ inter reges Orientis consuetudine, ut subjectis sibi populis mancipii loco utentes, gravissimis imperatis vectigalibus, tum in singulorum proventus, tum in capita virorum manus injicerent. His omnibus exigendis sui erant præfecti destinati.

Postremo in aulâ loco erant eunuchi; quo nomine in Scripturâ designantur mancipia, ministerio regis sive regniæ destinata. Neque semper id nomen verum eunuchum exprimit, cum Hebrais cautum esset, ne gentilem quemquam secarent, ministerio tamen alieni eunuchi pro arbitrio utebantur. Erant igitur eunuchi eo planè loco, quo pueri à cubiculis, et pedisequi. Cum verò illis regem conveniendi pro arbitrio facultas esset, idcirco favore pollebant plurimum; nec rarò servilem conditionem cum summâ quâcumque dignitate mutabant. Deus Isaiæ verbis denuntiât Ezechia, commissurum se ut posteri ipsius regi Babylonis servire coacti, in aulâ illius eunuchos sese præstent: quod sanè principibus summo probro erat futurum. Nec sanè eventus fefellit oraculum; Daniele enim, Ananiam, Misaelem, et Azariam eâ conditione in aulâ Babylonis ministrasse scimus ex Dan. 4, 6. Eunuchus regis Sedecia demandatum copiarum

imperium legitimus 4 Reg. 25, 19; quo etiam in loco de famulis, qui steterant coram rege, mentio occurrit, nempe de eunuchis regi à cubiculis. In fœdere ab eo rege inito cum Domino, subeunte anno sabbatico, et undecimo ejusdem regis, principes Juda, eunuchi et sacerdotes, et omnis populus terræ transierunt inter divisiones vituli, in sacrificium mactati; quod planè summam eunuchorum auctoritatem et potentiam demonstrat. Ita etiam Esther 1, 10, describit præfectos regi Assuero assistentes, ut ad ejus nutum præstò essent. Tandem ostiarii principum, quos alios planè credimus à militibus præforibus cum armis excubantibus, eunuchi appellantur.

Eunuchi igitur ostiarii, sive *linina ejus custodientes*, excubabant potissimum præ foribus conclavis sive cubiculi regii, ut de ostiariis Aod regis Moab feminæ Judic, 3, 24. Interdum virorum loco feminæ substituebantur. Ita sicarii capti occasione absentiae ostiarie, purgando frumento occupatæ, in conclave Ishobsethi filii Sathis ingressi, virum transfuderunt, 2 Reg. 4, 3, 6. Eunuchos præ foribus Holofernis excubantes describit Judith 10, 18, uti et alios ante fores Assueri legitimus Esther 11, 21, 12, 1. Apud Herodotum l. 3, c. 72, 78, consilium initum à septem conjuratis, ut clam in palatium irrepentes, necem Mago Persidis tyranno inferrent, describitur, ubi non obscure milites, præ foribus cum armis stantes, ab ostiariis, vel eunuchis, seu, quemadmodum ille appellat, *eunuchis responsa ferentibus*, distinguuntur. Nabuzardan, dux copiarum Nabuchodonosoris, tres ostiarios Sedecia ad eundem regem in Reblath versantem misit, 4 Reg. 25, 18. Car eunuchis custodiam suam commiserit Cyrus, plura in causâ fuisse Xenophon commemorat Cyropæd. l. 7, illud potissimum, quod scilicet uxorum et liberorum, quin etiam sæpè parentum, quippe furivo connubio peramque orti, curâ liberi, toto dominos suos animi affectu prosequantur, quos unicos fortunarum suarum auctores cognoscunt. Adde quòd humili locu natis superbi et ambitiosi spiritus desunt. Tandem in servili corpore ingenium manere animum, exemplo animalium, quibus vigor etiam abscissis idem manet, Cyrus docebat.

Milites corporis, seu regis et regiarum aedium custodes, magis ingenium majorisque momenti munus gerebant, quemadmodum et de his frequentior in Scripturâ mentio.

Achis rex Geth, Davidi tutelam quaerenti

4 Reg. 26, 2: *Ego, ait, custodem capitis mei ponam te cunctis diebus*. In eum ordinem seligebantur viri bellicæ virtute et fide præstantissimi. Ita Abner, dux copiarum sub Saule, idem pariter inter regii corporis custodes allectus erat, ibid. 26, 15. Banaias idem gessisse munus sub Davide à nonnullis creditur; quanquàm enim Vulgata habet: *Fecit eum sibi David auricularium à secreto*, Hebræus tamen commodè reddi potest: *In obsequium adduxit*, nempe coram se statuit, ut ad nutum præstò esset. Banaias præfectus erat Cereithi et Phelethi, nempe custodum corporis regii, 4 Reg. 20, 25. Præter eas custodias, 24 milien in singulos menses destinati erant, ut regi excubias agerent, præstòque essent, si quid rex imperaret: suus illis præfectus vir strenuus, et è numero heroum, quem bellicæ facinoris laus aliqua commendasset. Nihil tamen de his militibus, nisi sub Davide et Salomone; qui enim deinceps secuti sunt reges, minori gloriæ apparatu contenti, eum facile numerum diminuisse credendi sunt. Rex Josaphat plures milites *sub manu*, ut ait textus 2 Par. 17, 15, 14, nempe sub signis, Hierosolymis detinebat, quibus tamen non duodecim, sed quinque tantum viros præfecerat. Salomone domo procedente 500 militum pompa comitabatur, à quibus, dum rex ad templum iret, 500 aurei clypei, et 200 iidem aureæ haste, ex armamentario regio desumptæ cum eundem esset, ibidemque depositæ cum redissent, deferebantur. Eundem in numero militum et clypeorum apparatus Roboam servavit, quanquàm post directos à Sesaco clypeos aureos Salomonis, ille aureorum defectum aeneis supplevit. Tandem sponsa, Cant. 5, 8, meminit sexaginta fortium gladio accinctorum, lectum sive faterum Salomonis custodientium. Quid deinde in militibus aulæ custodibus apud reges Judæos servatum sit, insinuare potest Xenophon Cyropæd. l. 7, milites custodes aulæ Persarum, ex Cyri magni dispositione, describens. Præter eunuchos ostiarios, et milites interiorum conclavium custodes, de quibus jam supra, manus erat decem milium Persarum, hastis sive jaculis instructa, quæ diurnas nocturnasque excubias circa palatium agebat, lateri regis, cum prodiret, adequitans. Illis è regio ærario suppeditabantur vestes, quantum fieri poterat, magnificentissimæ. Cum rex in publicum procederet, hinc inde viarum latera longus equitum pedumque ordo stipabat,

sed equites descensis equis stabant manusque habebant extra manicas, pro recepto ejus regionis more. Accedebat præterea lictorum manus, virgis instructa, qui nimis ad pompam accedentes, ordinemque turbantes, lectu virgarum in ordinem cogebant. Quo autem passu regius currus procederet, eo etiam ad latera quatuor milien milites custodes sequebantur. Succedebat his 500 aliorum militum acies, bacillis instructa, quos exceplebant bis mille hastati, totumque agmen claudabant quatuor Persarum equitum cohortes, singule decem milienis Persis equitibus constantes, præter alias etiam cohortes alienarum gentium, tam pedestres quam equestres.

Secersisse Salomonem singulis diebus in amœnam quandam domum fontibus Jocusque ornatam, et in pomœrio extra Hierosolymam sitam, Josephus, l. 8, c. 9, est auctor. Procedentem autem comitabatur manus viginti milium equitum, non insignibus modò magnis que pretii equis spectanda, sed etiam multò elegantior sciti corporis habitu, ac flore juventutis, quæ singuli sessoros præstabant. Singuli Tyrî purpurâ nitentibus, comâ promissâ luxuriabant, cni fulgorem addebat inspersus aureus pulvis, radios solis longe lateque repercutiens. Probè armati incedebant, gerebantque spicula, quasi ad jaculandum semper instructi.

Hisce militibus regem comitantibus nomen plerumque *præcursorum* tribuitur; quod illis ex pernicitate inditum credo, vel fortè quòd ad nutum regis ejus jussiones deferrent, quemadmodum etiam nostrâ ætate de *Haiducis* principum Germaniæ ferunt. Samuel jus regis exponens Israelitis, cogendos ab eo filios illorum denuntiat, ut sibi præcursorum obsequium præstent, 1 Reg. 8, 11. Eodem nomine appellatos milites custodes Sathis scimus, ibid. 22, 17, eodem milites Absalomum, 5 Reg. 14, 1, et Adoniam 5 Reg. 1, 5, tanquàm post patris obitum reges futuros, honoris gratià comitantes. Roboamus confitari aeneos clypeos jussit pro cubibus præcursorum suorum, cæterisque aulæ excubias agentibus, 5 Reg. 14, 27. Tandem conclavia militum custodum *conclavia præcursorum* appellantur, ibid. v. 28. Præcursores illi sub Ezechia per singulas urbes discurrebant, regis edicta ferentes, quibus singuli ad festum Paschatas et ad templum Domini invitarentur, 2 Par. 30, 10. Nunc tandem ad præfectos, militares Hebræorum accedamus. *Principes militia*, quem

nos imperatorem appellamus, secundus à rege copiis praerat. Munus illud sub Saüle gessit Abner, sub Davide Joab, sub Salomone Banaïas. Eodem nomine solent Hebraei designare duces alienarum copiarum: ita Sisara princeps copiarum Jabin, et Sobach princeps exercitus Adazeri regis Syriae appellantur. Legitur etiam nomen Naamani ducis copiarum Damascenarum; Nabuzardani, militum Nabuchodonosoris magni, et Holopheris copiarum alterius Nabuchodonosoris. Omnes regni copiae gregariae, in expeditionem proficiscentes, praefectis hisce parebant: militibus verò principis custodibus suos fuisse peculiares duces, ex iis quae de regno Davidis et Salomonis legimus, satis insinuat. Illis enim rerum potentibus, aderant duodecim duces copiarum, singuli 24,000 militum manum sub signis habentes, ut pro suo quisque mense ministrarent: sui etiam duces erant militibus Cerethi, et Phelei, alii planè à Joabo et Banaïa, copiarum sub Davide et Salomone imperatoribus.

Principes tribuum suae singuli provinciae acies ducebant. Appellatur interdum *principes patrum*, sive familiarum, vel *principes Israelis*. Non inviti credimus subjectas illis, tanquam peculiaribus ducibus, singulas tribus, quas per minores ministros à se creatos agerent; nòrant enim illi singulorum meritum et virtutem. Neque aliter melius castrorum disciplina constare potuisset, cum duces supremi singulorum militum, quos nunquam in obsequiis habuissent, nosse meritum, nisi ab iis ducibus docerentur, non possent. Hoc facillè duces et tribunos innui credimus, 1 Reg. 17, 55, cum in exercitu Davidis memorantur *magistratus exercitus*, ex versione S. Hieronymi, quorum magistratum ope rex ordines ministrorum in obsequium templi decrevit. Porro si principes tribuum in bello duces, in pace praefectos et magistratus principis, tam in rebus sacris quam in politicis, gerebant.

Chiliarchae, seu mille militum praefecti, vel tribuni, centuriones, praefectique quinquagenorum, *schalischim* sive tertianis, ac tandem decuriones, munera erant supremo duce inferiorum. Totus exercitus in tribus distingebatur; viri enim singularum tribuum, cum militarem statum attigissent, bello adscripti, arma ferre cogebantur. Tribus variis agminibus ex mille militibus constabant, familiarum et urbium, quantum fieri poterat, distinctione servata; agmina tribuum ex eadem urbe seu familia

lecto parebant, cui secundi erant praefecti, de quibus jam supra. Unaquaque verò militum cohors plerumque quinquagenos non excedebat. Hujus rei documentum exhibent duces illi qui ducti quinquaginta militum manu semel et iterum ad Eliam venerunt, 4 Reg. 19, 10, ut virum ad regem Ochoziam deducerent. De *schalischim* sive tertianis satis egimus in Exodo, 14, 7, quorum munus licet bellicum fuisse apud Hebraeos et Aegyptios constat, quod potissimum fuerit, nusquam apparet. Horum omnium ducum nomina legimus in Moysae, Exod. 19, 25, Deut. 1, 15, quae post longam temporum successionem adhuc mansisse ex 1 Mach. 5, 55, intelligimus.

Apud Persas, praeter imperatores, non sunt duces decem millium, duces millienorum, centuriones et decuriones. Porro centuriones suos et decuriones dux quisque decem millium legebat, teste Herodoto, l. 7, c. 81.

Fusè jam actum est de *scribis exercitus* (1), qui copiarum et praefectorum regis censum servabant. Addit etiam aliud eorum munus Scriptura: *Qui probabant titones de populo terrae*; quod ego dictum crediderim, non quasi per imitamenta belli recens allectos milites instruerent, sed quasi in singulis tribubus et urbibus Israelis, qui ab bellum cogendi, qui verò sacramento solvendi, judicarent; positum enim erat in moribus ejus aetatis, ut ad militiam etiam invitos cogere. Sive igitur princeps universis subjectis sibi populis bellum imperaret, sive parti tantum, semper milites legere ad scribas pro sua singulos sorte pertinebat. Quare munus scribarum maximi erat momenti. Horum praefectorum nomina, sub regibus Juda et Israelis merentium, pleraque leguntur in sacra Scriptura. Vide Comment. in Judic. 5, 14. Nec ignotum erat munus in aula veterum Persarum. Hi honoris insigne baculum, sive sceptrum gestabant. Vide *ibid.*, in Hebraeo et in Graeco.

Cum rex ipse per se bellum gereret, pedester olim, veluti è vulgo miles, procedebat, cui ad latera aderant armigeri, regia arma deferentes. David victoriae de Goliath relatæ merito, armigeri munus apud Saulem gessit. Suis etiam armiger fuit Abimelecho filio Gedeonia, Jonathae, Joabo, et apud Philistaeos Goliath. Meminit etiam Scriptura decem armigerorum Joabi. Sed postquam reges consensu curru in bella proficisci coeperunt, nulla deinceps ar-

(1) Supra, cum de scribis regis ageretur, et Judic. 5, 14.

migerorum mentio: unus tantum currus vacuum praesto euntibus aderat, quem, si quid administri accideret, statim conscenderent.

Soterim, praefecti erant, quorum nomina et munus, cum Hebraei in Aegypto versarentur, nota erant, Exodi 3, 6, 10. Servavit et Moyses in deserto, ut illi super commissas sibi copias auctoritatem, potestatemque suam exercerent. Fusiús eà de re egimus in nostro comm. in Deut. 1, 15, et in Jos. 1, 10. Judicis etiam interdum munere fungebantur, interdum caduceatoris, praeconis et victoris. Sui erant *Soterim* in templo, et in aula; quorum postremi sub ordinem ductoribus et centurionibus merebant. Ita servatum intelligimus in manu 24 millium virorum, singulis mensibus Salomoni ministrantium. Plerumque adjunctos legimus scribis, vel *Soterim*. Copia Oziae regis Juda erant *sub manu Jehiel scribae, et Manas doctore* (Hebr. *Soter*, quod nomen est hujus magistratus), et *sub manu Hananiae, qui erat de ducibus regis*. Ex quo conjectura facillè ducitur, *Soterim* viros fuisse amplissimos, quorum dignitas non iisdem semper limitibus terminaretur. Idem etiam insinuat Salomon, Prov. 6, 7, ubi de formica ait: *Cum non habeat ducem,*

neque praefectorem (soter), nec principem, parat in aetate cibum sibi, etc. Non invitus crediderim, milites Cyri, quos Xenophon (1) virgis, bacillis, vel hastis instructos induci, ipsos fuisse *Soterim*. Memorant etiam itineraria inter praefectos aulae Persarum Schateres, sive Chateres (2). Tandem praecones principum in obsidione Trojae versantium, ipsos referebant *Soterim* Scriptura; quo nomine facillè designantur praefecti, qui principibus semper praesidio aderant, ut ad nutum parerent. His porro, tanquam ministris superum hominumque, honorem ceteri deferabant, et illos tangere, sive violare omnibus nefas. Vide *Iliad*. A. Illis disponendarum in praelium copiarum, illis iussiones principum, sive ducum deferendi munus commissum (*Iliad* B). fidem ministrabant, cum solemnia sacrificia offerrentur, victimas prope altare ducebant, vina in libationibus miscabant, et aquam, cum reges lavarent, fundebant (*Iliad*. F.). (Galmet.)

(1) Xenophon lib. 8 Cyropæd. pag. 311: Μακροπρόθετος δὲ καὶ ἄριστος, καὶ ἔτακτον αὐτῷ ἵππους. Et pag. 313: ἀποπέποιθε, καὶ ἀναστρέφεται.

(2) Tavernier, *Voyage de Perse*, tomo 1, cap. 5, p. 556, et l. 4.

DE REGIONIBUS IN QUAS DECEM TRIBUS ISRAELIS
TRADUCTAE SUNT,
ET QUEM POTISSIMUM LOCUM NOSTRA AETATE TENEANT,

Dissertatio.

Nihil in historia frequentius, quam gentis alienius universae in alios mores, sermonem, religionem, foedera ac regiones transmigrationis; ita ut vix aliquid de priori cultu retinentes, ipsa suos fallant inventores. Minora imperia à majoribus absorpta sunt; et inclyti illi debellatores populorum, quos Dei latens consilium identidem excitavit, rapido quodam victoriarum impetu per provincias discurrerent, obvia quaque torrentis more ita diripiebant, ut in varias distractae partes, dissociataeque gentes et populi, aliò aliò traducerentur. Factum etiam, ut plures fortunam, religionem et linguam victoris, vel saltem mores ejus gentis,

ad quas impetu victoriae ferebantur, secute, pristinum cultum omnem abjicerent. Rara sunt in orbe gentes, quas idem fortunae casus non jactaverit: sed nullum aequè ejus rei magis illustre documentum, quam decem tribuum, de quibus impraesentiarum, exhibitum fuisse arbitror.

Regnum igitur decem tribuum, post varias quae externorum, quae internorum bellorum vicissitudines et calamitates, tandem ultimam excidium, diu ante divinis oraculis praenuntiatum, expertum est; coactaque solum veteri, vacuas sedes gentibus transephratæ reliquerunt. Rarò quidem Deus ita punit, ut simul

rigorem plurimā lenitate non temperet; et vix unquam contingit, ut primo statim flagelli letho miseris conficiat. Pro isto igitur ingenio Deus minoribus flagellis summæ ultioni præludit. Theglathphalasar rex Assyriæ, ab Achaz rege Juda invitatus, in ditionem Phæceæ regis Israelis sese fudit: quo belli impetu fortissimæ urbes, Syria latera spectantes, raptæ sunt, deductæque in captivitatem tribus Nephthali, 4 Reg. 15, 29; Ruben, Gad, et dimidia Manasse, omnes transjordanicæ, in Lahelam, Habor, et Aram translatae, 1 Par. 5, 26.

Post 20 annos ab eâ expeditione circa annum mundi 3283, Salomanasar, qui proximè Theglathphalasaro successit, ducto in Samariam exercitu, post triennii obsidionem, captâ urbe, populos omnes, infelicis regni reliquias, trans Euphratem duxit, sedesque illis in Assyriâ assignavit *Hala, Habor, regionem juxta fluvium Gozan, et civitates Medorum*, 4 Reg. 17, 6, et 18, 10. Nunc igitur certus harum regionum situs definiendus est.

Animadvertere operæ pretium est, eundem locum devictis tribubus assignasse Salomanasarem, quod olim priores illas Theglathphalasar transulerat. Nomen quidem Ara in secundâ transmigratione deest, in quâ vicissim legitur de urbibus Medorum nuspiam in primâ notatis. *Lahela*, et *Hala* idem sunt nomen, et *Gozan* locus erat Chabori, sive Chaboræ planè vicinus.

Halam, sive *Lahelam* eundem esse locum credimus ac Hevilath, de quo Genesis 2, 11; nempe Colchidem, cujus incolæ, quod circumcissionem admitterint, originem ab Ægypto referre Herodotus censuit, lib. 2, c. 107. Cur non eodem argumento potius Hebræi originē probentur, cum unis illis ex universis orbis gentibus circumcissionis præceptum lege absolutâ imperatum sit? Nec à vero abluat, Colchos circumcissionem admittentes cum Israelitis decem tribuum miscendos: quod etiam censensus de Syriis, Cappadocibus, et superiora annis Thermōdonis tenentibus, qui circumcissionem admittent, utpote qui colonia essent Israelitarum Colchidis, sive juxta Chaboram non longè à Cappadociâ incolentium. Ad illos facillè Israelitas Cappadoces Epistolam suam S. Petrus dedit: *Advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ*. Nota sunt etiam in Mesopotamiâ nomina *Chalonitidis* provincie, et in Syria septentrionali, *Calacines*; quæ sanè voces non absurdè ex *Chale* sive *Lachela* derivantur.

Habor, sive *Chabor*, nomen est amnem Chaboram in Scripturâ et apud profanos notissimum, significans. Sunt etiam montes ejusdem nominis ad occidentem Ninivæ; fluens enim in Euphratem Chaboras, è monte Masio (cujus facillè portiones erant montes Chaboris apud Ptolemæum) defluit. Perivit hic amnis provinciam Gozan (1); cujus nominis regio versus Tigridis fontes porrigitur. Plinio 1, 6, c. 27, dicitur *Elongoche*, ac si diceretur, Elohi Goze. Cap. 26 verò idem Plinius Elohis stauerat prope montes Gordios. Meminit Ptolemæus Gauzanitidis in Mesopotamiâ, et regionem *Goetam* (ita appellat) Constantinus Porphyrogenitus in minori Armeniâ collocat. Est etiam regio Gauzan in Mediâ, inter amnes Cyrum et Cambysem. Rabbinî nomine *Gozan* designatum credunt, fabulis non minus quàm nomine celebrem, amnem sabbaticum, qui ex Indiâ, non longè à fontibus Gangis, vel ultra Chalchantem, originem suam refert. Hunc amnem venditant magno impetu totâ hebdomadâ provolvit, cum interim vel arens inerscet, vel saltem tactis aquis die sabbati quiescat, obitasque habere eadem die igne ripis, ne quis unquam accedere audeat. Benjamin Tudelensis Gozan in Mediâ statuit, quatruidi itinere ab Hemsam. Quo etiam loco Ptolemæus urbem Gauzaniam constituit. Ita de hoc argumento varia narrat scriptores, quamquam ab iis quas inquirimus regionibus nemo multum aberrat.

Hara sive *Ara*, altera est regio, Israelitis decem tribuum assignata. Hunc locum in Mediâ constituendum ex eo suspicamus, quod in 1 Paralip. 5, 26, legitur *Ara*, cujus loco in 4 Regum 17, 6, est: *Civitates Medorum*. Porrò Araei populi sunt Mediæ apud geographos; et *Aria*, provincia Persidis, definita ad septentrionem Bactrianis et Margianis; in veteri Mediâ facillè continebatur, vel saltem Medis parvi. Hebræum *Har* est mons, et Septuaginta in textu Regum reddunt montes, quo loco nos legimus, *civitates Medorum*. Amos deducendos Israelitas in captivitatem ultra montes Armeniæ mittitur, Amos 4, 5: *Proieciemini in Armon, dicit Dominus*. Talmudistæ fratres suos in Mediâ collocant: in cujus montibus quinquaginta urbes ab Israelitis cultas Benjamin Tudelensis recenset, Bereschit Rabb. sect. 55. Judæos nonnullos, sedem circa montes Caspios habentes, Esdras, ut secum in Judæam regre-

(1) 4 Reg. 18, 11: *In Habor fluvis Gozan*. Et 4 Reg. 17, 6: *In Habor, juxta fluvium Gozan*.

derentur, invitavit. Scitum est autem, montes illos, auctore Ptolemæo, Mediâ et Parthiam interjacere. Ex Tobîâ discimus frequentes fuisse Israelitas in Assyriâ, Perside, Susianâ, Ninive, Rages Medorum, Susis, et Ecbatanis. Quibus olim limitibus Mediâ terminaretur, incertum; et *civitates Medorum* non temerè creduntur innuere regionem, quam olim Assyriæ reges, pulsâ Medis, subegerunt.

Per anarchiam, inter obitum Arbæis et initum à Dejoce regnum, Assyrios eo intervallo, occupatam olim à Medis, regionem suam vindicasse, putat Usserius, ad annum mundi 3283.

Universam tribum Nephthali unâ secum Ninivem traductam, Tobias 1, 11, testatur. Ezechiel oracula fundebat juxta flumen Chaboram. Mardocheus et Esther Susis morabantur; et universi imperii Assyrii regiones Judæis frequentabantur. Frequentabantur autem post solutam captivitatem, ut ex eo facilis conjectura ducatur, Judæos illos ad decem tribus spectasse, admixtis etiam nonnullis ex Judâ et Benjamin. Jesu Christi ætate per totum latè Orientem Israelitæ dispersæ erant, Act. 2, 9, 10, 11: ita Persidem, Mediâ, Ælamiidem, Mesopotamiam, Cappadociam, Pontum, Asiam, Phrygiam, Pamphyliam, Ægyptum, Cyrenateam, insulam Cretam et Arabiam tenebant; undique enim ex his regionibus Judæi Hierosolyman ad festum Pentecostes, quod post Jesu Christi resurrectionem proximè successit, convenerant. Eos verò omnes ad tribum Juda et Benjamin spectasse, nemo rerum peritus dixerit; plures enim Israelitæ ad avitam religionem redierant, et templum etiam ante captivitatem adibant. S. Petrus Epistolam primam canonicam inscribit: *Judæis dispersis in Pontu, Galatiâ, Cappadociâ, Asiâ et Bithyniâ*; et S. Jacobus alteram dedit ad duodecim tribus dispersionis. Josephus decem illas tribus suâ adhuc ætate in provinciis Transeuphratensibus ingenti hominum numero floruisse testatur (1), addens insuper, solas tribus Juda et Benjamin ex universâ Judæorum gente, tam in Asiâ, quàm in Europâ, Romanis parere. Floruisse etiam in toto Oriente, Bithyniâ et imperio Persarum, Philo testatur, Legat. ad Caium. Sancto Hieronymo auctore, ejus adhuc ætate decem tribus captivæ in montibus et urbibus Mediæ,

(1) Antiq. lib. 11, cap. 5: *At δὲ δέκα φυλαί, κτὴν σὺν Ἐβραίοις ἕως διασπορᾶς, παρέσθη ἀπὸ τῆς καὶ ἀφ' αὐτῶν γυναικῶν καὶ θυγατέρων.*

quò olim translata fuerant, manebant; quod ille ex traditione Judæorum et Christianorum suæ ætatis asseruisse credendus est.

Auctor libri quarti Esdræ 13, 41, vir planè christianus, quique ex opinione Judæorum ætatis suæ scribelat, deductos à Salmanasare Judæos trans Euphratem narrat. Cùm verò, ait, inter gentes versari se cernerent, consilium religione suâ planè dignum susceperunt; ne quid enim corruptionis ex eorum commercio referrent, in novas terras secedere, novasque sibi procurare sedes in regionibus planè desertis moliti sunt, ubi neque lex, neque religio quidquam discriminis subirent. Tantum profectò legis, studium suspectum est in populo, cujus vitium et exilii causa, cultus vitiorum, suaque crimina fuerit. Sed hæc ultro scriptori concedamus. Religiosus ergo populus, ait ille, vadâ Jordanis sicco pedè per angustos planè canales transgressus, cùm Dominus annis aquas prodigio in arcum redeisset, post longas viarum amagas, exactumque itineris annum et sex menses, tandem in *Arsareth* pervenerunt. Eo in loco sedes fixere, nunquam amplius revelandas, donec ab Altissimo revocati, per Euphratis vadâ, eodem prodigio pervia, reducantur. Negotium est modò qui locus hæc regione *Arsareth* designetur.

Nota est ad ostium Araxis in mare Caspium urbs *Arsarat*, Ptolem. 1, 4, p. 135, uti et *Arsarie* et *Arsice* in minori Armeniâ, ac tandem provincia *Arsanene* in Mesopotamiâ. Sed hæc loca minus distant quàm unius anni et sex mensium itinere ab Euphrate, sive à Palestinâ, sive ab eâ regione, quò decem tribus primùm jussu Salmanasaris deductæ sunt. Nota erant etiam et frequentata vel ante hunc principem regio. Nos tamen nullam aliam regionem *Arsareth* nuspiam audivimus. Non ita Judæi, quibus ea sedes opinio, decem tribus adhuc in incognitâ et inaccessâ regione perseverare, vel saltem per orbem dispersas perisse. Celeberrimus Josippon, qui sese supra: Hierosolymanum obsidioni coævum faciat, narrat, 1, 2, c. 40, Alexandrum Magnum, cum manu 1500 militum, transitum *montium tenebrosorum*, regionem illam à cæteris discriminating, tentasse, ut ad terram filiorum Jonathan et Bechal pervaderet; ab incepto tamen desistere coactum subitâ clamantis voce, ne aditum in domum Dei moliretur. Felicio, seu potius auctor Alexandro Benjamin Tudelensis fuit, qui iter suum per septentrionalem

plagam instituens, post 21 dierum viam tandem ad regnum Rechabitarum pervenit. Regio erat 16 dierum itinere porrecta, urbibus frequentissima, quarum historiam accuratè describit: omnia geographis, atque iter facientibus incognita. Sed neque Benjamin, neque alii Rabbinì, omnes tribus in eo loco, à consortio hominum remotissimo, versari sibi persuadent.

Secretis ab historià quarti Esdræ fabulis, cæterisque cum veritate non planè congruentibus, sententia auctoris facilè apparet; inquit enim, urbem Arsareth Israelitis maximè frequentari. Neque rerum peritos latet, nostrà etiam ætate in Medià pro centum familiis Judæorum vix quadraginta Christianorum responderè, ejusque gentis frequentissimas sedes potissimum ad mare Caspium usque ad radices Caucasi spectari; ac tandem reges Mingreliæ originem suam ad Davidem referre (Chardin, Voyage de Perse). Eadem venditabant veteres reges Georgiæ, regesque Imiretæ. Nec temerè illi prorsus; nam Julius Africanus apud Syncellum refert, Artaxersem Ochum, confectà expeditione suà in Ægyptum, plures Judæos captivos secum abduxisse, quorum alios collocavit in Hircanià ad mare Caspium, alios in Babylonià, ut plures Græci auctores memoriæ prodiderunt. Gemina habet Paulus Orosius, lib. 51, c. 7, addens, suà etiam ætate Israelitas eadem loca numero hominum valdè frequentes tenuisse, unde educi se tandem sperabant. Ex his facilè Judæis Hyrcanis reges Georgiæ originem suam retulerunt. Verùm nihil hæc Judæis decem tribuum favent, eùm Judæi superiora maris Caspii tenentes, ex eorum fuerint numero, quos Cyrus liberos in Judæam remisera, qui, quæ excusso tandem servitutis jugo, hoc infortunium in caput suum provocarunt; infortunium, inquam, quod licet à Josepho prætermisissimum videtur, eùm Josephus ipse in primo contra Apionem, locum ex Hecataeo Aberdità laudet, ubi Judæi frequentè numero in Babyloniam captivi à Persis deducti leguntur: quod vix aliter quàm de expeditione Ochi intelligi potest.

Allatus est Grotius in 4 Regum nomine *Chabor* et *Chala* designatas credunt Iberiam et Colchidem. Fullerus l. 2, c. 5, *Gelas* ad Araxem et *Cadusius* originem à Judæis retulisse, ex nominis etymo demonstrat. *Gela* sonat advenas, et *Cadusii* sanctos; *Arsareth* reddi potest: *Urbs refugii*. De circumcissione

Colchorum satis supra egimus. Apud Plinium l. 6, c. 27, legimus parvam quandam regionem, Armeniam versus, *Palæstinam*, sive *Calæstinam*, et urbem *Sabbatam*, sive *sabbaticam* appellatam. Tandem Esdræ testimonio discimus, montes Caspios Judæorum sedes fuisse; et vaticinio Amos 4, 3, transferendos ultra montes Armon sive Armeniae Judæos prædictum est. Perozes rex Persidis Nephthalitas, sive Ephtalitas, populum finitimum, Medisque federatum, bello afflixit. Hæc gens suo regi parebat, regionemque jam inde à multis seculis tenebat; nec desunt qui reliquias illos credant Judæorum tribus Nephthalitum, sive Ephtalitis, et Vincentius Bellovaecensis narrant, Alexandrum Magnum Israelitas decem tribuum parte regionis multatos, intra montes Caspios inclusisse. Omnia hæc loca populique, *Arsareth* non excepta, sive intra Mediam, sive circa illam sunt; ibique Israelitarum decem tribuum vestigia præ cæteris aliis servata fuisse fatendum est.

In eadem regione constituendum credimus regnum Cozar, Rabbinarum scriptis celebratissimum; quanquam illi, pro insito gentis ingenio omnia in majus efferendi, fabulisque narrationem suam inferendi, veram historiam in fabulam converterunt. Narrant igitur, regem Cozar Judaicæ religioni, octavo christiæ aera seculo (4), nomen suum addidisse, neglecta Christiana, Mahometanà et naturali philosophorum religione, postquam sedulo examine singulas expendit. Quod maximè in eà historià negotium facit, illud est, nimirum ubinam potissimum regnum Cozar statuendum sit. Alii collocandum malunt in Tartarià, alii ab eadem provincià, linguà maris interjectà determinant. Urbs ejus metropolis, Togorma, sita est in montibus Arazat, ait Judæus quidam, qui octo dierum morà regnum illud illustrasse se asserbat. Alii verò totum illud regnum ludendi libidine à Rabbinis confectum, nullibi nisi in vacuè errantium mente locandum censent. Nos tamen, si veritatis aliquid in fabulà sit, ad litus meridionale maris Caspii, et intra Mediam constituimus. Mare Caspium Arabibus est *Cusar*: nos verò alibi ostendimus, regionem *Chus* vel *Chusch* ipsam esse *Arazenem*: *Coschir*, sive *Cosri*, potest urbem Chusch designare. R. Petachia, quem laudavimus, Tartariam à Cozar, interjectà maris linguà, determinat; additque, regnum inter duo

(4) An. 740 circit. Vide Basnag. *Hist. des Juifs*, l. 7, c. 4, art. 5.

maria definitum, septem ingentibus fluminibus perlui, ejusque metropolim in montibus Arazat constituit. Ineptè ille quidem, sed ejus descriptio nulli loco magis, quàm Mediæ e Iberiæ convenit.

Ex his regionibus Israelitæ in Tartariam migrarunt, ubi alta adeò vestigia decem tribuum supersunt, ut doctissimorum quorumdam judicio, nostrà etiam ætate decem tribuum eum locum tenere credantur. Vide Philipp. Mornæum de Verit. Relig. Christ. cap. 26; Genebr. Chron.; Auctor. Religion. mundi, t. 2. Hinc censent derivatos Judæos in Russiam, Moschoviam, Poloniam, Lithuaniam, quas regiones majori numero quàm alias uspiam in Europà Judæi frequentant. Plures manent apud Tartaros recepti ex Judaicis mores; quique ex illis, duce Cingi, è regione suà profecti anno 1200, imperium Magi Cham constituerunt, circumcissionem, etiam ante adoptatam Mahometanam superstitionem, admittent. Polygamia apud illos obtinet; et si fortè vir conjuge adhuc sterili obierit, defuncti frater sive propinquior excitare semen fratris sui cogitur. A scillis abstinent, et circumcissione nono ætatis anno initiantur (*Voyage d'Europe; à Paris*, 1698). Legimus apud Davit, regem Thabor in Tartarià, Francisco I regnante, in Galliam venisse, eo concilio, ut regi Judaicam superstitionem persuaderet, *Etats du Turc en Asie*, pag. 124 et 168. Paria cum Carolo V, cæterisque Europæ principibus præstiterat, nullo itinere laborumque suorum fructu, nisi quò malè exceptus ab omnibus, temeritatis suæ poenas retulerit.

Menasse Ben-Israel, celebris postremi seculi Rabbini, obvius manibus opinionem de transitu decem tribuum in Tartariam exceptit; simulque constitutum apud se habuit, provinciam Thabor, quam ille in finibus Mediæ collocat, ipsam esse Chabor, quò transigrare coactos Israelitas in libris Regum legimus. E Tartarià verò ad Sinas fratres suos deducit. Vide Basnag. *Hist. des Juifs*, tom. 4, c. 5, lib. 6. Ortelius in suà Tartarià, seu Tabulà 62, regnum Arsareth, de quo in quarto Esdræ, intra Tartariam collocat. Decem tribus, ait ille, Scytharum eadem loca incolentium sedes occuparunt, indito sibi novo *Gantharorum* nomine, quo eorum studium pro Dei glorià designaretur, totique regioni nomen *Cathai* mansit. Celebris ille geographus statuit in Tartarià Nephthalitas, sive Ephtalitas. Dacas verò, sive Danos, Tartaros septentrio-

nales, ex tribu Dan nomen suum derivasse arbitrat. Tandem regnum Thabor in medietullo Tartariæ collocat; Thabor enim in Hebræo sonat *umbilicum*, sive *medietulum*, ipsi, que etiam Tartarorum nomen, quod pronuntiandum *Totaros*, id est, presbyteros, contendit, ex Hebræo arecessit. Postellus auctorem Armenum transcripserat, qui migrasse in Tartariam Israelitas docuerat; cujus auctoritas ipsam Postellum in eandem sententiam pertraxit.

Auctor recentior, qui sententiam hanc de transmigratione Israelitarum in Tartariam ad examen revocavit, Basnag. *Hist. des Juifs*, tom. 4, lib. 6, c. 3, art. 45, solidis rationibus illam refutandam aggressus, demonstrat, nunquam id committere potuisse Israelitas, ut susceptà in Scythias expeditione, eandem gentes sive Tartaros deleterent. Gentes enim illa idololatriæ cultui usque eò addicta permansit, donec ejus sacris ejuratis, ad Mahometanam religionem defect; cum quà circumcissionem, cæterosque Judaicos ritus Mahometanis communes suscepit. Nomina *Eutalitiæ* sive *Ephtalitiæ*, et *Dani* levissimo sunt pro tribubus Nephthaliti et Dan argumento, nisi majora alia documenta accesserint. Ego quidem negare non ausim, Israelitas nonnullos in Tartariam, quod facile poterant, migrasse; vix enim crederim, gentem longè lateque per universam orbis faciem dispersam, solam Tartariam intactam reliquisse: nonnisi tamen per summam impudentiam assereretur, decem tribus, vel maximam earum partem, intra Tartariæ fines contineri, ibique nostrà etiam ætate rerum potiri.

E Tartarià facilis in Sinas transitus; unde migrasse plures familias decem tribuum, superato muro utraque dittonem disternente, hujus opinionis assertores contendunt. Nonnullas Judæorum synagogas ibidem esse invenisse P. Riccius testatur; addens, reiterni ab illis Israelitarum nomen, quamvis Judæorum ignorent. Ex quo facilis conjectura, è decem tribubus, non ex Judà, originem illos duxisse. Servant volumem legis sine punctis vocalibus, ante 600 annos scriptum. Hebræus quo idem Pater utebatur, narrabat, in urbe Hamcher, metropoli Chequiami, plures erectas esse synagogas, et locum Israelitis pluribus frequentari. Quam Hebræus ille ignorabat scripturam Hebraicam, longè desuetudine eo studii genere neglecto, ejus frater callebat, cui synagoga administratio deman-

data fuerat. Nōrat ille pariter historiam veteris Testamenti, Abrahami, Judith, Esther; exhibitumque à P. Ricci Virginis simulacrum, quod Lia uxoris Jacobi per simulationem dixit, supplex provolutus adoravit. Jesuita alter, nomine Gozani, invenisse aliam synagogam in Honan provinciâ Sinarum testatus, deductus in regionem Judæos ante Jesum Christum putat, *Journal des Savants*, 16 maii 1707. Nōrant illi Esdras, et Jesum filium Sidrach (auctorem Ecclesiastici credo); eandemque in suis interpretationibus servabant methodum, ac Thalmudista. Hæc omnia minis cum Israelitis decem tribuum, è Tartariâ in Sinas derivatis, quam cum Judæis è regno Persidis in eam regionem diu antea digressis, congruunt.

Exstat prolixior Epistola Judæorum Coquiniensium ad synagogam Amstelodamensem, quæ se venisse ad Indos perhibent, quo tempore Romanorum armis Palestina occupata est, Basnage, tomo 5, l. 7, c. 53. Narrat in super, Judæos mille annorum spatio ita apud Sinas floruisse, ut 72 reges continuâ successione numerarent. Cùm verò duo fratres de regno inter se disputarent, oborto inter illos dissidio, eâ divisione Judæorum viribus in partes distractis, finitimos reges, motis in illos armis, gentem subegisse; quæ deinde eodem sub jugo semper genuit. Cùm verò novis dominis inviolabili fide et obsequio semper paruisset, ejus virtutis merito plurimum apud eas gentes æstimationis et laudis sibi conciliasse; ut anno 1640, Samuel quidam eorum fratribus, præfecturam Coquiniensem gerens obierit, munerisque sui et nominis successorum Judæum alterum reliquerit, Menasse filius Israel, in libro, *La Esperanza d'Israel*, persuasus, Israelitis frequentissimos apud Sinas versari, vaticinium Isaia, 49, 12, illis vindicet, quo scilicet oraculo Hebræi rectori in avitas sedes de terrâ australi, *Meerets Sinim*, nempe, ut ipse quidem interpretatur, è regione Sinarum, perhibentur. Sed streperus auctor ignorare non debuit, vocem *Sin* Hebræicè lutum sonare; et Bochartus scitè demonstravit, urbem Pelusium ex lutoso situ olim סין appellatam; ex quo etiam derivatur nomen *Pelusium*, cùm Græcè πέλος , pelos, lutum sonet.

Hæc omnia satis quidem demonstrant, Sinas nonnullis synagogis Judæorum et Israelitarum frequentari. Quid ergo? an proinde decem tribus, sive omnes, sive potissimum illarum

pars ad Sinas migrarunt? Profectò eodem argumento demonstrabitur, Persidem, Germaniam, Turcarum ditionem ipsas fuisse Israelitarum sedes, eùm plures ibi quam apud Sinas synagoga spectentur. Modò quæ de transitu earum in Americam feruntur, in examen revocemus.

R. Menasse, de quo supra, neque unicuique est, nec primus, qui Americanas terras ab Israelitis frequentatas censuerit. Grotius, de Orig. gentis Americæ, pluribus scriptoribus eam stitisse sententiam testatur, Israelitis decem tribuum primùm in Mediâ, ac deinde in Tartariam, demùm ad Americanas regiones pervenisse. Id autem jure sibi asserendum arbitrantur, ex quo mores nonnullos Judæos Americanis innotuisse compererint: sed Grotio infirmior ea argumentandi ratio videtur, quam ut sententiam suffragio suo futelemus censuerit. Montesini (1) deprehendisse se narrat frequentissimam Judæorum in populorum collectorum turbam post montes *Cordilleras*, regionem Chily in Americâ terminantes. Cùm enim, ait ille, in eam regionem aliquantulum penetrasset, annis occurrit, è cuius ripâ, dato signo, statim prodeuntes è latebris offendi viros quamplurimos, Hebræicè pronuntiantes ea verba, Deut. 6. 4: *Audi, Israel: Dominus Deus noster, ipse est Dominus unus*. Nōrant Abrahami, Isaaci et Jacobi nomina, quos viros tanquam patres suos suscipiebant, genus suum ad Rubenum referentes: deductos se in eam regionem speciali Dei consilio, nec sine prodigijs testabantur; eùm verò Indos nacti fuissent adversarios, accidit tandem, ut ipsos persecutores suos, in manus Hispanorum lapsos, nilio consequeretur. Addebant, magis auctoribus semel, iterùm, et tertio bello afflictos fuisse, in quo tamen cum hostibus congressi, fuis illis dissipatisque, insignem victoriam retulerint: è magis verò quicumque ultionem vitassent, veritate demùm adfectos fuisse, ut Deum Israelis solum esse numen, addictamque illi gentem denique in exitu seculorum universum latè orbem imperio suo subacturam faterentur. Hæc Montesini narratio, quæ pura putaque fabella videtur, Menassem fefellit, et eùm ita naturâ comparatum sit, ut dulci rerum, quas maxime optamus, spe nos ipsos et decipiamus frequenter, et aliorum deceptionem amemus, blandâ rerum specie ob oculos Hebræi versante,

(1) *Relation de Montesini. Vide l'Épître d'Israel, de Menasse Ben-Israel.*

librum suum de *Spe Israelis* dictavit, in quo tanquam certum consiluit, Asiam olim et Americam jugi continetis tractu continuatas, à Deo deinde sinu Aniani interjecto disternatas fuisse. Ante eam divisionem, ait, Judæi in Americam migrantes; sedes ibi suas adversus veteres regionis incolas munerunt. Nec desunt auctori Scripturæ in rem suam testimonia. *Me* (Dominum) *insulte expectabant*, Isai. 51, 5. Et: *Legem ejus insulte expectabant*, ibid. 49, 4. Insulta Judæos expectantis nomen Americam designat.

Eques Pen, in suâ epistola de præsentis statu regionum Anglicanarum in Americâ, se invenisse Judæos in eâ regione sibi persuadet, ex eo potissimum, quòd incolarum vultus, maxime puerorum, Hebræorum ora adeò referat, ut qui illos intueatur, Judæos se vidisse credat. Calculos suos per lunas instituit, primitias fructuum offerunt, festum Tabernaculis simile celebrant, altare erigunt ex duodecim lapidibus, funus lugent per annum. Feminae mores Judæarum expriment; sermone utuntur virili, conciso, vivido, brevi, non redundanti, quali et Hebræi, quorum unum verbum pro tribus valet, eùm reliqua auditores per se suppleant.

Tradunt insuper, obtinere apud Mexicanos circumcisionem (1), floruisse olim apud illos gigantes, diluvi memoriam aliquam servare, quamvis ejus historia variè à variis narretur. Eductos se jactant è pelago; quod de transfretatione maris Idumææ intelligendum est. Solenne est etiam alicubi in regno Peruano, ut nivens agnus macetur, ejusque cruore farina subacta in populos distribuatur, è quâ in domorum liminibus sanguinea impressâ notâ, piantur. Sunt qui et resurrectionem probent, perpetuum ignem in cultum Domini servent, annum jubilei post quinque annorum decades, et sabbatum post evolutos sex dies colant. Solent pariter Carabæ clamore vocis alicuius lætitiæ significationibus renovate singulis mensibus lunæ plaudere, et à suilla abstinere. Apud Peruanos sacrificijs quibusdam agnus, ritum ab Hebræis non absimili, immolatur. Mulieres, menstruo incommodo affectæ, à virorum interim commercio abstinent. Incolæ Machoë relatum contactu cadaveris sordem aquâ eluunt. Nec desunt apud illos, quibus post mortem fratris conjugium cum uxore

(1) Vide, si libet, Acostam, et alios rer. American. scriptores; licet. Demonstr. prop. 4, cap. 7, art. 6; Basnage. *Hist. des Juifs*.

ipsis, lege præceptum est. Connubiales etiam leges apud Peruanos ferè similes ac apud Hebræos vigent, eùm de fratre agitur, suscitare semen fratri suo recusante, Deut. 25, 7. Mos est apud illos, ut femina calcem sponso inducat; et feminae mox à puerperio impuræ censentur. Tanta morum, legum et sententiarum concordia de industriâ inducta, non casu accidisse videtur. Ex hoc autem apertissimo documento deducitur, Israelitis in Americanas regiones penetrasse, sive per Sinas, sive per Tartariam, sive classe ex Hispaniâ et Galliâ devectos, auctoribus nonnullis Rabbiis, qui in eam sententiam laudant Abdixæ vaticinium, quo, juxta Hebræam veritatem, eorum patres exilio in Hispaniam (*Sepharad*) et in Galliam (*Sarphat*) depulsos, migraturos indè in regiones meridionales, prædictum est, quas meridionales regiones Americanas illi quidem interpretantur (1). Inter eos scriptores, qui transmigrationem Israelitarum in Americam asseruerunt, illi omnes addendi sunt, quos collegit Joannes Albertus Fabricius in suâ Bibliographiâ antiquariâ, c. 1, pag. 17, 18, 19, velut, e. g., Ludovicus Hennepinus *Itiner. Americanum*, Thomas Thorowgood, Joseph à Costa, Otto Dapper, Theophilus Spitzellus, Richardus Kilderus, Hermannus Witsius, Stephanus Morinus, alique plures.

Verùm hæc argumenta, quò plus specie, tantò minus re habent soliditatis. Quibus enim in locis similes Hebræicis mores spectantur, plures etiam obtinent illis planè repugnantibus. Ut aliquid in eam rem solidè adduceretur, monstranda esset integrâ gens, provincia, regio, mores et cultu, quantum ab aliis omnibus planè discreta, tantùm Israelitis conjuncta. Quòd enim alibi à suilla abstineant, alibi septimam diem observent, alibi agnum macent, etc., id planè levius est, quam ut Americanorum origo ad Israelitas referatur. Equus populus, si hæc valeant, non Hebræam habeat originem? Quem, rogo, ostenderint in vastis illis regionibus terrarum tractum, ubi nomina Abrahami, Isaaci et Jacobi innotescant; circumcisionis ritus communiter obtineat; scriptioris genus, et Hebræorum vernaculus sermo utenique maneat; sabbati

(1) Vide in eam sententiam opus Gallicum: *Coformité des coutumes des Indiens orientaux avec celles des Juifs*, par monsieur de la C., Bruxell. 1704, in-42, sicut et Anglicum alterum, de eodem argumento, Thomæ Thorowgood, aliosque nonnullos, apud Fabricium Bibliograph. Antiquar. pag. 16, etc.

observatio unanimi et constanti ritu vigeat? Illis enim characteribus genus Judaicum ita exprimitur, ut ubicumque Hebraei fuerint, ibi statim ultrò se prodant. Populus enim in ipsa depressione suâ superbus, semper ab aliis se populis secerit, negatque cum cæteris commercio, in unum coctum coalescit. An simile quid in America deprehendere potuere, quicumque dubia Judaismi vestigia ibidem legerunt? Neque tamen negaverim, sive affirmare ausim, Hebræos per totam latè orbis faciem dispersos, gentem lucro inhiantem, sæpiusque ab avitis sedibus pulsam, fortunæ quodam jactu, seu potius divinæ providentiæ consilio, parvo numero in Americanas regiones pervenisse, ibique temporis successu cæteris admixtos, in idololatriam, cæterosque paganos mores, lapsi originis, lingue et legis suæ memoriâ, transire potuisse.

Docet non obscure, neque semel Scriptura, Israelitas decem tribuum, post eversum regnum Samarie, in Ægyptum secessisse, cum nullum sive commodiorem, sive tutiorem effugii locum haberent. Erat enim regio Palestina finitima; et suam regem Ægypti Israelitis favere par erat, nisi aliâ impellente ratione, saltem quòd Osce rex Israelis ejus partibus studeret plurimum, consiliumque suscepit fœdus cum illo incedi, ut se ab iugo Assyriorum subduceret, Osee 9, 6; ejusque rei merito bellum Salmanasaris, unde ultimum exilium inductum est, in caput sum provocaverit. Verum idem propheta, ex quo secessisse in Ægyptum plures compertum habemus, gentem tamen universam trans Euphratem captivitatem tolerasse testatur, addens insuper, ex his qui in Ægyptum contenderant, plerosque misero lethi genere interiisse. Tandem vaticinatur, reliquias ejus gentis, quæcumque exilio supersunt, ad propria tandem remeaturas: *Ipsæ (Dominus) rugiet, et avolabunt quasi avis ex Ægypto*, 11, 2. Frustra igitur in Ægypto reliquæ decem tribuum quaruntur; quarum si plures in eâ regione sub regibus Ptolemæis deprehendat, eò migrasse post obitum Alexandri Magni credenda sunt. Hoc cæterò enim teste, post ejus principis obitum, plures Judæorum myriades ex Judæâ in Ægyptum translatae sunt. Apud Joseph. contra Ap. l. 1.

Querendi sunt etiam Israelitæ in Æthiopia, ubi jam inde à pluribus seculis sedes suas habuisse dicuntur. Quicumque reginam Saba Hierosolymam, ad invisendum Salomonem ve-

nientem, ex Æthiopiâ accesserunt, illi ab ejusdem reginæ setate Judæos in eâ regione constitunt. R. Eldad è tribu Dan, auctor noni, sive juxta alios decimi tertii seculi, censet sub ipso Jeroboami regno tribum Dan in Æthiopiâ concessisse, initoque cum incolis fœdere, ibidem coaluisse. Vide Bartolœci Bibliothecæ Rabbini. tomo 1. Eorum deinde vestigia tribus Nephthali, Gad, et Aser secutas tradit: quibus idem Rabbini accenset tribum Moysis; cujus nominis tribum, nisi fortè tribus Levi designetur, quæ certè nunquam in eam regionem migravit, ut pluribus Scripturæ et historiæ Judaicæ argumentis docemur, nullam fuisse constat. Hæc Moysis tribus, si Rabbini audiamus, idololatriæ primùm centui addicta, cum tandem respicisset, superbas in eâ regione ædes sibi parare aggressa est. Porrò universis tribubus præerat ex eadem gente selectus rex, viribus potens, sub ejus signis ad nutum stare potuisset exercitus 120,000 equitum, et 100,000 peditum. Sed aniles fabellas omittamus, quò etiam amandanda sunt, quæ ab eodem Rabbinò traduntur de tribu Issachari, Persarum et Medorum dominationi subjectâ, et de Zabulone, cujus sedes à montibus Pharan usque ad Euphratem porrigitur. Nec meliorem fidem merentur, quæ apud illum legimus de Ruben retrò post Pharan commorante, atque vernaculo Arabum sermone utente; de Ephraïmo et dimidiâ tribu Manasse ulterius ad meridiem delatis; ac tandem de Simone et Judâ in regno Chozar, numero hominum atque sibi vestigibus 25 finitimis regibus florente. Hæc augendæ gentis gloriæ temerè procusa, pro historiis venditantur, ut proinde diutius talia prosequentes, lectorum patientiâ abuti videamur. Quod extra controversiam arbitror, illud est, nimirum plures hodiè in Æthiopiâ Judæos versari, viros strenuos et bellicosos, potentes adeò, ut circa elapsi seculi dimidium eorum quidam regnum sibi modicæ regionis inter montes sitæ, et accessu difficilis, usurpare tentaverit, quem admodum ex duobus legatis regis Æthiopiæ D. Bernier in aula Mogolis se didicisse refert, *Voyage de Kachemire*, tom. 4, pag. 213. An verò Judæi illi ad decem tribus spectent, non nisi temerè asseri potest; quin et illi suam originem ad Judam referunt, quanquam nullâ fide. Constat autem aliò quam in Æthiopiâ decem tribus translatae à Salmanasare venisse.

Benjamin Tudelensis in Itiner. temerè pro-

sus, tribus Ruben, Gad et Manasse, in *Cebat* constituit, loco tridui itinere à *Tilmassa* dissito, ultra quem, sequitur, horrida quadam solitudo est, 18 dierum itinere porrecta. Dan, Zabulon, Aser, Nephthali sedem habent secundum flumen *Cozan*, in montibus *Nisbor*. Meminit etiam montium *Hapton*, quos Israelitarum portio à *Salmanasare* translata occupaverat. Fides harum rerum esto penes auctorem, cui si quis credere recusaverit, illi loca petere, ibique tribus querere licet: ductore tamen itineris perito opus est, seduloque prius in tabulis geographicis querenda *Cebat*, montes *Nisbor* et *Hapton*.

Olaus Rudbeckius, filius Cl. Rudbeckii auctoris Atlantici, in suâ *Laponiâ illustratâ*, certat, non alibi quam in ultimâ septentrionali orâ, nempe in patriâ suâ Laponiâ, querendas decem tribuum reliquias; cujus opinionis generales quasdam affert conjecturas, et ritus quasdam æquè apud Judæos Laponisque obtinentes. Quæ si valeant, nulla non regio decem illis tribubus assignetur. Lege *Vitsium* dissertationem 2, quâ probat, Evangelium non ante ad Americanos deductum, quam post frequentatas eorum regiones ab Europæis.

Postquam igitur frustra querendis decem tribubus sub his ducibus varia loca lustravimus, nihil nisi sublestæ fidei conjecturas nacti, hæc habemus, quæ ex itinere referamus. Decem tribus nulla habent certa in orbe loca, quantum novimus, ubi simul omnes in unum populum coalescant; neque seorsum singula certam habent fixamque sedem, quam ita teneant, ut à cæteris distinctum populum constituent. Variis in locis et regionibus reliquias infelicis populi cernere licet, qui in varias dispersus partes, nec gentem amplius, nec populum ab aliis discretum efficit, juxta vaticinium *Isaia* 7, 8: *Desinet Ephraïm esse populus*. Jacent ubique inglorii, sine rege, sine principe, sine sacrificio, sine altari, sine ephod, sine *Theraphim*. Frustrâ illi vanâ potentia, quâ nunquam extra regionem suam gavis sunt, gloriantur. Quos reges et principes genti constitutos venditant, illi non nisi in errantium cerebro regnum et auctoritatem obtinuerunt. Jam inde à transmigratione ad nostram usque ætatem, sine capite, et sine republicâ lacerati membra cadaveris disper-

gantur... Si quod autem in medio gentium, et variis jactatum persecutionibus, veteris populi spectrum mansit, id divinæ providentiæ beneficio referendum est, quæ populi sui miseratione tangitur, et infelicem populum illustre statuit documentum ut de veritate religionis, ita etiam de severâ in refractarios ultione.

Dispersus tamen alioqui, et in aliarum gentium nomen et corpus translatus populus, adhuc tamen altiora sui vestigia, simulque aperta sui exhibit documenta in his locis, quæ olim, transferebant *Salmanasare*, incole coactus est, uti in Assyriâ, Mediâ, Mesopotamiâ, ad Euphratem, et circumjacentibus regionibus, Jactas olim in eo solo radices tam altè demisit gens Judæa, ut neque plures recurrentes vicissitudines, neque 24 seculorum incursum unquam exstirpare annosam arborem poterint. Exinde casu impellente ea latè loca penetrarunt, in quibus nominis Israelitici vestigia deprehendimus. Quanquam non is sumus, qui omnia ea loca Israelitis decem tribuum frequentari credamus: potui enim faciè maxima illorum portio ex Judæis derivare. Tribus Juda et Benjamin ita Judæam repetitis ducibus *Zorobabele*, *Esdrâ* et *Nehelemi* leguntur, ut plures inter Assyrios remanserint. In censu populi apud *Esdrâ* minor sanè populi numerus refertur, quam ut omnes duarum tribuum populos complectatur. Quanta enim hominum turba per totam Asseritidionem dispersa esset, ex lectione libri *Esther* satis intelligimus. Legimus etiam in historiis frequentissimam transmigrationem Judæorum, quam *Artaxerxes Ochus*, post subactam Phoeniciam et Ægyptum, imperavit, quibus assignata est regio ad mare Caspium, in Hyrcaniâ et Babylonîâ, *Jul. African.* apud *Georg. Syncell.* *Oros.* lib. 51, cap. 7. *Judei* Hierosolymitani *Alexandrum Magnum* rogauerunt, ut liberam legis et religionis exercitum permitterent Judæis, Mediam et Babyloniam tenentibus, *Joseph. Antiq.* lib. 11, c. ult.

Concessa quidem à *Cyro* tribus Juda et Benjaminî facultas in patriam remeandi: favor, quo universa Judæorum gens sub felici et diuturno Asserui regno per Orientem fructuare, conciliante illis gratiam *Esther*, regis uxore, et *Mardocheo* qui regi proximus imperabat; ac tandem patriæ ubertas, quam principis privilegia cumulabant; hæc simul omnia plures Israelitarum, ut in Palestinaque reditum optarent, vehementer impellebant.

Institutus est enim mortalibus omnibus patrie amor, quo Hebraei, si quis alius populus, tenebantur maxime, utpote promissa patribus suis terræ studiosissimi. Hæc verò concessa duabus tribubus facultas non angustis ita limitibus terminabatur, ut vel sub ejus nominis obtentu, vel quacumque tandem aliâ de causâ ad cæteras non propagaretur. Id autem sibi commodum Juda reputabat, si reliquis tribus è servitute liberaret; in unum enim populum Judæis omnibus coalescentibus, quantum major populi turba regrediebatur, tantò ipse viribus et potentia augendus erat; tum majori præsidio se contra Samaritanos, veteres regionis occupatores, tuebatur. Serviendum erat insuper divinæ providentiæ consiliis, quibus ita disponenda res erant, ut vaticiniis Prophetarum, non obscure nec semel reditum decem tribuum prænantibus, sua fides constaret. Quomodo etiam Jesus Christus fidem universo Israël nuntiare potuisset, si eo in Judæam veniente, insignis ejus gentis portio alibi versata esset? Nonne debuisset Christus, qui missum se ad oves quæ perierant domûs Israel protuliebatur, remotas illas regiones adire, ut miseris illis gentibus, et in umbrâ mortis versantibus lætum exortæ lucis nuntium afferret? Nonne ita Apostolos egisse, ac locutos scimus, ac si cum omnibus Judæis rem habere se arbitrantur? Nonne in eam sententiam vaticinia de Ephraïmo, Nephthali, et Zabulone exposuerunt, quasi singulas eas tribus avitam hæreditatem tenere persuaderentur?

His omnibus gemina opponunt: 1° De reditu decem tribuum in patriam nihil satis expressum usquam in Scripturâ legi. 2° Decem eas tribus adhuc in dispersione manere, comperit esse. Quibus ego respondeo: 1° Nus-

quam in Scripturâ quidem ejus rei historia legitur; nusquam etiam apparet edictum aliquod regum Chaldeorum, sive Persarum, hæc populo facultatem indulgens. Sed ejus rei defectum supplet non obscura Prophetarum oracula (1), quibus de reditu illorum, quemadmodum et de Judâ, nihil ambigendum relinquitur. Nec tamen Israelitas omnes decem tribuum in Pæstinam redisse contendimus, quemadmodum nec ex Judâ et Benjaminio omnes sub Zorobabele, Esdrâ et Nehemiâ avitas sedes repetierunt. 2° Potuit sensim et per turmas populus redire, ut nulla satis frequens transigratio, in annales referenda, contingerit. 3° Id potissimum ad Alexandrum Magnum referri potest, à quo, referente Josepho, Judæis omnibus concessa facultas avitas sedes repetendi (Joseph. l. 1 contra Apionem). 4° Non levibus argumentis docemur, Jesu Christi et Apostolorum ætate Judæam omnium tribuum Hebræis frequentatam fuisse.

His quæ secundo loco objiciebantur, ita respondeo, ut argumentum in adversarios regerem: Comperit tenemus, post Cyri et Darii regnum plurimos è tribubus Juda et Benjaminio Judæos per omnem latè Europam, Asiam et Ægyptum vagatos esse: quid ergo? an sub Zorobabele, Esdrâ et Nehemiâ tribus ille Judæam non repetierunt? Nimis, vel nihil argumentum probat. Cur nostræ opinioni ex illo invidia creetur, nihil est; poterant enim Israhelitæ decem tribuum magno numero reddisse, pluribus aliis relictis. Leviori calamo hæc attigimus, peculiari dissertatione alibi discutienda. (CALMET.)

(1) Vide Osee 2, 10, et 11, 10, 2, 12; Ezech. 4, 6, et 37, 38, 39; Amos 9, 14, etc.

DE ELIA PROPHETA Dissertatio.

Quomodo Christi Domini typus fuerit, et an ejusdem ad judicandos vivos et mortuos venturi præcursor futurus sit.

Insignem Christi typum in Eliâ Thesbite Utriusque parallelum instituit S. Cæsarius propheta Israelitico populo Deus exhibuit. Arelatensis, Sermone de Eliâ, olim inter

Augustinianò de Tempore 201, nunc 41, in Appendice: Beatus Elias, inquit, typum habuit Domini Salvatoris, Sicut enim Elias è Judæis persecutionem passus est, ita et verus Elias Dominus noster ab ipsis Judæis reprobus est, et contemptus. Elias reliquit gentem suam, Christus deseruit Synagagam; Elias abiit in desertum, Christus venit in mundum; Elias in deserto corvis ministrantibus pascabatur, Christus in deserto mundi hujus gentium fide reficitur. Corvi enim illi qui beato Eliâ, jubente Domino, ministrabant, gentium populum figurabant. Propterea et de gentium Ecclesiâ dicitur: *Nigra sum, sed formosa...* Verè Ecclesia gentium corvis similis erat, quando viventem Dominum contemnebat, et ante acceptam gratiam, velut morticinis cadaveribus, idolis ministrabat... Venit Elias ad viduam, quia Christus venturus erat ad Ecclesiam. Illa exierat ut aquâ se lavaret, et ligna colligeret... In ligno crucis mysterium, in aquâ ostenditur Baptismatis sacramentum... Ideò duo ligna colligebat, quia in typo Eliâ Christum excipiebat. Duo ligna volebat colligere, quia crucis mysterium desiderabat agnoscere. Crux enim Domini Salvatoris duobus lignis aptata est. Ideò duo ligna colligebat vidua illa, quia in illum qui in duobus lignis pependit, credentura erat Ecclesia. Dixit ergo vidua illa: *Colligo duo ligna, ut faciam cibum mihi, et fito meo; et manducabimus, et moriemur...* Nemo in Christum crucifixum credere merebitur, nisi huic seculo moriatur. Nam quicumque corpus Christi dignè manducare voluerit, necesse est ut moriatur præteritis, et vivat futuris... Filius viduæ defunctus jacebat, quia et filius Ecclesiæ, id est, populus gentium multis peccatis et criminibus mortuus est. Orante Eliâ, filius viduæ suscitatur; veniente Christo, filius Ecclesiæ, id est, populus christianus, de carcere mortis redicitur. Elias inclinatur in oratione, et vivificatur viduæ filius; Christus prociumbit in Passione, et suscitatur populus christianus. Quòd tribus vicibus Elias inclinatur, mysterium Trinitatis ostenditur. Viduæ enim filium, id est, populum gentium, nec solus Pater sine Filio, nec Pater et Filius sine Spiritu sancto, sed tota Trinitas suscitavit. Denique hoc etiam in sacramento Baptismatis demonstratur, dum tertiâ vice vetus homo mergitur, et novus surgere mereatur... Elias oravit, et sacrificium obtulit; Christus pro universo

mundo se ipsum immaculatam sacrificium tradidit. Elias oravit in monte Carmeli; Christus in monte Oliveti. Elias oravit ut pluvia in terram veniret; Christus ut in cordibus humanis gratia divina descenderet. Quod autem dixit Elias ad puerum suum: *Vade, et considera septies, septiformem sancti Spiritus gratiam, quæ danda erat Ecclesiæ, designabat.* Et quia ipse dixit se vidisse nubeculam parvulam ascendentem de mari, carnem Christi figurabat, quæ in mari mundi cælestius nascitura erat. Quamobrem, ne fortè aliquis dubitet, nubem illam vestigium hominis habuisse dixit, illius utique hominis qui dixit: *Quem dicant esse homines Filium hominis?* Sicut ergo orante Eliâ, post tres annos et sex menses pluvia de celo descendit, ita et in adventu Salvatoris tribus annis et sex mensibus, quibus prædicare dignatus est, pluvia verbi Dei totum mundum feliciter irrigavit. Et sicut tunc in adventu Eliæ omnes sacerdotes idolorum interfecit sunt et delicta et in adventu veri Eliæ, id est, Domini nostri Jesu Christi, observatio sacrilega paganorum destructa est... Denique sicut Dominus, postea quàm multas virtutes exercuit, postea quàm passus est, resurrexit et ascendit in cælum, ita et Elias post mirabilia quæ per eum Deus fecit, igneo curra elevatur ad cælum. Elias in raptu pallium Eliseo discipulo demisit, duplicisque spiritus sui reliquit hæredem; Christus in cælum ascendens, dona dedit hominibus, et post ascensionem Spiritum sanctum ad illos misit, ac virtute ex alto induit. De priori dissertationis parte hæc sufficiant. De posteriori nunc disserendum.

PROFUSIO. — *Elias cum Enoch præcursor Christi ad judicium venturi futurus est.*

Propositionis hujus veritas Malachia propheta probatur oraculo, cap. 4, 5, Deum ita loquentem inducentis: *Ecco ego mittam vobis Eliam prophetam, antequàm veniat dies Domini magnus et horribilis. Et convertet cor patrum ad filios, et cor filiorum ad patres eorum, ne fortè veniam, et percussam terram anathemate.* De Joanne Baptistâ, qui venit in virtute et spiritu Eliæ, præcursor primi adventus Christi, locum illum perperam explicant catholici quidam interpretes, et plures ex Protestantium grege. Secundum enim Christum adventum ad judicium manifestè designant illa verba: *Antequàm veniat dies Domini magnus et horribilis.* Item illa: *Ne fortè veniam, et percussam terram*